

POZSGAY IMRE

1933. november 26. Kóny, Győr, Moson és Sopron vármegye
– 2016. március 25. Budapest

MTI/MTVA Fotóarchívum/Lajos György

FŐBB TISZTSÉGEI

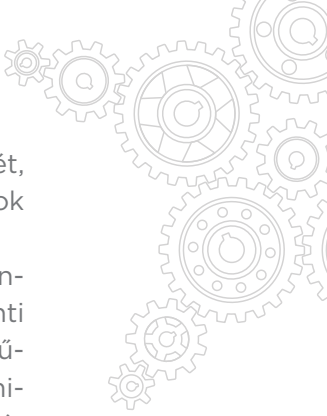
Kulturális miniszterhelyettes	1975. július 1.–1976. július 22.
Kulturális miniszter	1976. július 22.–1980. június 27.
Az MSZMP KB tagja	1980. március 27.–1989. október 7.
Művelődési miniszter	1980. június 27.–1982. június 25.
A Hazafias Népfrent Országos Tanácsa főtktára	1982. június–1988. június
Az MSZMP PB tagja	1988. május 22.–1989. június 24.
Államminiszter	1988. június 29.–1990. május 23.
Az MSZMP Elnöksége tagja	1989. június 24.–1989. október 7.
AZ MSZMP Politikai Intézó Bizottsága tagja	1989. június 24.–1989. október 7.
Az MSZP elnökségi tagja	1989. október 10.–1990. november 7.
Az MSZP alelnöke	1990. május 26.–1990. november 7.
Az MSZP parlamenti frakcióvezetője	1990. május 2.–1990. november 7.
A Nemzeti Demokrata Szövetség ügyvivője	1991. május–1991. december
A Nemzeti Demokrata Szövetség elnöke	1991. december–1996. január

PÁLYÁJA

Apja, Pozsgay Imre férfiszabó, anyja, Lénárt Rozália háztartásbeli, később női szabó volt. Teljes neve: Pozsgay Imre András.

Az elemi iskolát Balatonbozsokon végezte, ahova apja 1938-ban bekövetkezett halála után Kónyról visszaköltözött a család, a négy polgárit Enyingen járta ki. 1948-tól a fertődi Esterházy-kastélyban két évvel korábban létesített kertészeti középiskolában tanult. 1950-ben belépett a Magyar Dolgozók Pártjába, 1951-ben megtették Balatonbozsok község párttitkárává, és a járási pártbizottságban is helyet kapott. 1952-ben érettségizett, és felvételt nyert az Eötvös Loránd Tudományegyetemen abban az évben megalakított – 1954-től önálló – Lenin Intézetbe, ahol 1957-ben marxizmus-leninizmus szakos tanári oklevelet szerzett.

1957-től a Magyar Szocialista Munkáspárt Bács-Kiskun Megyei Bizottsága Marxizmus-Leninizmus Esti Egyetemének igazgatójaként tevékenykedett, 1965-től a megyei pártbizottság propaganda és művelődési osztályát vezette, 1968-tól pedig már a pártbizottság ideológiai titkára volt. 1969-ben megvédte *A szocialista demokrácia és poli-*

titkai rendszerünk továbbfejlesztésének néhány kérdése című kandidátusi értekezését, s a következő évben hivatalosan is megkapta a filozófiai (szociológiai) tudományok kandidátusa tudományos fokozatot.

1970-ben helyezték Budapestre, a pártközpontba, ahol az Agitációs és Propaganda Osztály sajtóosztályának vezetésével bízták meg. 1971-től az MSZMP Központi Bizottsága elméleti folyóirata, a *Társadalmi Szemle* főszerkesztő-helyetteseként működött. 1975. júliusban kulturális miniszterhelyettesé, 1976-ban pedig kulturális miniszterré nevezték ki, de 1981-ig tagja maradt a *Társadalmi Szemle* szerkesztőbizottságának is. Az MSZMP 1980. március 24–27-i, XII. kongresszusán bekerült a KB soraiba. A kongresszus utolsó napján Fehér Lajos javasolta PB-taggá és KB-titkárrá választását, a váratlan jelölést Kádár János azonban még túl korainak minősítette. 1980. júniusban – a kulturális és oktatási tárca összevonása után – művelődési miniszter lett.

1982. júniusban a felettesének számító Aczél György miniszterelnök-helyettesével, korábbi pártfogójával való nézetkülönbségei miatt (elsősorban a nemzetfelfogás kérdésében tért el a véleményük) menesztették tárcája éléről, s a Hazafias Népfront (HNF) Országos Tanácsa főtitkárának székébe „számúzték”. A politikai parkolópályának szánt posztot tartalommal töltötte meg, irányításával a HNF több alternatív társadalmi kezdeményezésnek, mozgalomnak is otthont adott. 1983 elején egy időközi választásokon parlamenti mandátumot kapott, 1985-ben ismét képviselő lett. 1987. júniusban Kádár újra megvétőzte PB-taggá választását. 1987. szeptember 27-én részt vett az ellenzéki mozgalmak népi szárnya által szervezett lakiteleki találkozón, s a *Magyar Nemzetben* 1987. november 14-én megjelent interjújában közzétette az ott életre hívott Magyar Demokrata Fórum alakuló nyilatkozatát.

A Grósz Károlyt pártfőtitkárrá választó 1988. május 20–22-i országos pártértekezleten bekerült a PB-be, majd kormányzati szerephez is jutott. 1988. június 29. és 1990. május 23. között Grósz Károly és Németh Miklós kormányának államminisztereként feladata a nemzetiségekkel összefüggő kormányzati munka koordinálása, a tudománypolitika állami feladatainak összehangolása, a külföldre irányuló tájékoztatással foglalkozó szervek munkájának irányítása volt. Jelentős szerepet játszott az MSZMP-n belül létrejött reformkörök összefogásában. 1989. január 28-án egy rádióinterjúban az 1956-os forradalmat és szabadságharcot az addigi ellenforradalom minősítés helyett a pártállami vezetők közül először nevezte népfelkelésnek, tulajdonképpen megkérdőjelezve ezzel a Kádár-rendszer legitimitását. A KB 1989. június 23–24-i ülésén az MSZMP akkor felállított négyfős elnökségének és a PB helyébe életre hívott Politikai Intézőbizottságnak a tagja lett. 1989 nyarán az Ellenzéki Kerekasztal képviselőivel folytatott nemzeti kerekasztal-tárgyalásokon, amelyen megállapodtak a demokráciába vivő békes átmenet politikai és jogi feltételeiről, az MSZMP küldöttségét vezette.

Az MSZMP 1989. október 7-i megszűnésekor csatlakozott a jogutód Magyar Szocialista Párthoz, 1989. októbertől az új párt elnökségi tagja, 1990. májustól alelnöke volt. A politikai egyeztető tárgyalásokon megszületett megállapodás értelmében tervezett egyszeri közvetlen köztársaságielnök-választáson – az ország egyik legnépszerűbb politikusaként – ő lett volna az MSZP jelöltje, de a több ellenzéki párt (SZDSZ, Fidesz, FKGP, MSZDP) által kezdeményezett népszavazáson 1989. november 26-án az ország lakossága kis többséggel (50,07%), de úgy döntött, hogy köztársasági elnököt csak az első szabad parlamenti választások után válasszanak, s ezzel megghiúsultak államfői reményei. Az 1990. március–áprilisi első szabad parlamenti választásokon képviselővé választották, 1990. májustól pártja parlamenti frakcióvezetője volt. 1990. novemberben kilépett az MSZP-ből, s 1991. május 17-én Nemzeti Demokrata Szövetség néven új pártot alapított, amelynek 1991. decemberig ügyvivője, majd a párt 1996. januári önfeloszlatásáig elnöke volt. 1994-ben az NDSZ, 1998-ban az MDF jelöltjeként indult az országgyűlési választásokon.

1991–2003 között a Kossuth Lajos Tudományegyetem – illetve 2000-től a Debreceni Egyetem – politológiai tanszékének egyetemi tanára, 1995–2000 között a Szent László Akadémia rektora volt. 2003-tól a Károli Gáspár Református Egyetemen tanít, 2010-ben Orbán Viktor miniszterelnök felkérésére részt vett az új alaptörvény koncepciójának kidolgozását segítő hatfős konzultatív testület munkájában. 2012-től a *Stádium* címmel megjelent társadalmi és kulturális hírlap főszerkesztője.

FŐ MŰVEI

Demokrácia, érdek és közérdek a szocializmusban. Hazafias Népfront Országos Tanácsa, Budapest, 1973.

Szocialista társadalom és humanizmus. Kossuth Kiadó, Budapest, 1978.

Demokrácia és kultúra. Kossuth Kiadó, Budapest, 1980.

Októberi kérdések. Pozsgay Imrével beszélget Bíró Zoltán. Püski Kiadó, Budapest, 1988.

Esélyünk a reform. Hazafias Népfront Győr-Sopron Megyei Bizottsága, Budapest, 1988.

Egy év után, választás előtt. Bíró Zoltán második beszélgetése Pozsgay Imrével. Budapest, 1990.

1989. Politikus-pálya a pártállamban és a rendszerváltásban. Visszaemlékezés. Püski Kiadó, Budapest, 1993.

Koronatanú és tettestárs. Visszaemlékezés. Korona Kiadó, Budapest, 1998.

A rendszerváltás (k)ára. Nyílt párbeszéd a sorsfordító évtizedről. Polgár Tiborral. Kossuth Kiadó, Budapest, 2003.

A tiszteletbeli köztársasági elnök. Pozsgay Imrével beszélget Mezei Károly. Kairosz Kiadó, Budapest, 2011.

IRODALOM

Az 1990-ben megválasztott Országgyűlés almanachja. Főszerkesztő Kiss József. Szerkesztette Horváth Zsolt. Magyar Országgyűlés, Budapest, 1992. 322–323.

Tőkés Rudolf: *A kialakított forradalom. Gazdasági reform, társadalmi átalakulás és politikai hatalomutódlás, 1957–1990.* Kossuth Kiadó, Budapest, 1998.

Bölgöny József-Hubai László: *Magyarország kormányai, 1848–2004.* Ötödik, bővített és javított kiadás. Akadémiai Kiadó, Budapest, 2004. 420.